

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

.....

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΠΕΡΟΥ ΜΕΡΙΜΕ

.....

Γ'.
μεγαλύτερη χαρά του Μερμέ, όταν ταξίδευε στην Ισπανία, την πιο αγαπημένη του χώρα, ήταν να συναντά κανένα ληστή ή καμιά γύφτισσα, να τους μιλάει στην έντελώς ιδιαίτερη γλώσσα τους, την ιδιωτική, και εκείνοι να του λένε, φαναζόμενοι ότι είναι Ισπανός:
— Γειά σου, πατριώτη!

Και τα πιο φοικαλέα άκομα θεάματα δεν τον εφόβιζαν. Άλεναντίας έβρισκε σ' αυτά έξαιρετική ευχαρίστηση. Το άρεσε προπάντων να παρακολουθή θανατικές εκτελέσεις. Όταν ταξίδευε, ξεχούσε έντελώς πώς ήταν Παριζιάνος κι έπαιρνε τ' αίσθήματα, τ' αούστα, τη νουτροπία του λαού, άνάμεσα στον όποιο βρισκόταν.

Όλα τόν διασκέδαζαν. "Όταν ήταν στην Ισπανία, έτρωγε τ' α πιο πρόσχημα, τ' α πιο κακομαγειρεμένα φαγητά, μαζί με τόν άγωγιάτη του, τόν όποιο άποκαλούσε «τό πιο βρώμικο γουρουνί της Άνδαλουσίας» και έβιπε από τό ίδιο άσκι, άπ' τό όποιο έπιναν κι' ό ληστές.

Όταν σέ καμιά ταβέρνα του σερβίριζαν σουπία με... τριχές, δεν διαμαρτυρόταν καθόλου, όπως θύχαμε όποιοςδήποτε άλλος κάπως λεπτός ταξειδιώτης. "Έβρισκε και σ' αυτό άκόμη γούστο, κάτι τό καινούργιο, πού τόν διασκέδαζε. Καί έγραφε, σαρκαστικά βέβαια, αλλά και πολύ σοβαρά:

«Δέν θά ήταν καθόλου σωστό νά παρακαλή κανείς τούς 'Ισπανούς ταβερνιάρηδες νά σερβίρουν χωριστά τή σουπία και χωριστά τίς τριχές γι' αυτούς πού τίς... αγαπούν».

Λεπτότατος και δξήτατος παρατηρητής, ό Μερμέ δεν άφινε νά ξεφύγει τίποτε από τήν προσοχή του. Στά ξενοδοχεία παρακολουθούσε ευχαρίστως ό,τι συνέβαινε στό διπλανό δωμάτιο. Κάποτε — τό 1842 — πού βρισκόταν στή Μασσαλία, σημείωνε στό 'Ημερολόγιό του τ' α έξης:

«Πλάι στό δωμάτιό μου κατοικούν ένας 'Ισπανός και μι' α Γερμανίδα, γιά τούς όποιους λένε πώς δεν είναι παντρεμένοι. Αυτό όμως δεν έχει σημασία, γιατί ζούν άπαράλλαχα σάν νά ήταν παντρεμένοι. Άπ' τό πρωί ως τό βράδυ άκούω στό δωμάτιό τους μπάτσους, φωνές διαπεραστικές, βροντήματα καρεκλών, κατρακυλήματα επίπλων, ένα θόρυβο τέλος πάντων άνυπόφορο. Μήπως θάκαναν χειρότερα άν ήταν παντρεμένοι;».

Καμιά άλλη χώρα δεν έίκανε και δεν έγοήτευε τόσο τόν Μερμέ, όσο ή Ισπανία. Τήν αγαπούσε γιά τίς γυναίκες της, «στά μεγάλα φλογερά μάτια τών όποιων ευχαρίστως θά άναθε κανείς τό πούρο του».

Τήν αγαπούσε επίσης γιά τήν ώραία και μουσική γλώσσα της, τήν όποιαν μιλούσε — όπως έλεγε ή 'Ισπανίδα αυτοκράτειρα Εύγενία, ή σύζυγος τού Ναπολέοντος τού Γ' — σάν τόν πιο μορφωμένο 'Ισπανό εύπατόδη.

Τήν αγαπούσε άκόμη γιά τίς ταυρομαχίες της, γιά τούς ληστές και γιά τούς γύφτους της, γιά τήν φτωχολογία της, τήν τόσο περήφανη, γιά όλους τούς κοινωνικούς της άποκλήρους, τούς τόσο «γραφικούς», γιά τ' α καταγωγή της, στα όποια ό άνδρες μαχαιρώνόντουσαν γιά τό βλέμμα μι' ας γυναίκας και στα όποια ή γυναίκες έχουν ύφος κυριών τής άριστοκρατίας.

Άπό τή ζωή τών καταγαγιών αυτών, ό Μερμέ έμπνεύστηκε τήν «Κάρμεν» του, τό περιφημότερο έργο του, πού τό έκανε δημοφιλέστερο άκόμη ή θερηή και παθητική μουσική του Γάλλου μουσικοσυνθέτη Μπιζέ.

Τό έργο αυτό του Μερμέ έχει ένα τέτοιο τόνο άλήθειας, όποτε πολλοί πίστεψαν ότι είναι μια πραγματική ιστορία. Έδώ και λίγα χρόνια μάλιστα, μι' α τραγουδίστρια κάποιου καμπαρέ τής Μαδρίτης ισχυριζόταν ότι ή Κάρμεν είχε ζήσει και ότι αυτή ήταν έγγονή της!

Στή δημοσιογραφική συνέντευξή πού τ' α έλεγε αυτά, ή σάντζα άνέφερε και όλη τή γενεαλογία της. Έλεγε δηλαδή ότι ή Κάρμεν είχε παντρευτεί ένα τραγουδιστή όνομαζόμενο Γιάρκο, ό,τι με τόν Γιάρκο αυτόν είχε άποκτήσει μι' α κόρη, τή Θέκλα, ή όποια παντρεύτηκε έναν Άγγλο στρατιώτη, στό Γιβραλτάρ, και ότι κόρη τής Θέκλας και έγγονή τής Κάρμεν ήταν αυτή, ή τραγουδίστρια του καμπαρέ.

Η ιστορία αυτή έκανε κάποιον θόρυβο στις εφημερίδες, μι' α γρήγορα άποδείχτηκε ότι ήταν καθαρά φαντασοληξία. Η Κάρμεν δεν έζησε παρά μόνο στή φαντασία του Μερμέ.

Τόν Μερμέ δεν τόν διασκέδαζε μόνο τό νά ταξειδεύη και τό νά γράφη βιβλία. Όλα τόν διασκέδαζαν, εκτός από τήν πολιτική, τήν όποια συχαίνονταν. Καί όμως έγινε γεροισιαστής και διατήρησε τό ά-

ξίωμα αυτό επί χρόνια όλόκληρα. Γιατί; Γιά νά ευχαριστήση τήν αυτοκράτειρα Εύγενία. Νά πώς διηγείται τόν όρισμό του, σ' ένα γράμμα του στόν φίλο του γιατρό Βερόν:

«Η ιστορία αυτή σου είναι γνωστή όσο και σέ μένα. Η τύχη τόφερε, επειδή έπληττα, επειδή δεν ήξερα τί νά κάνω, νά πάω στην Ισπανία, όπου οι γνωστοί μου μου έκαναν κάθε είδους περιποιήσεις. Στην Ισπανία γνώρισα και μι' α μικρούλα άριστοκράτιδα, στην όποια διηγόμουν διάφορες ιστορίες. Όταν μάλιστα δεν ήξερε τό μάθημά της, τή δικαιολογούσα, και όταν οι γονείς της έθύμωναν μαζί της, παρενέβαινα και τούς καθυσόχαζα.

Μι' α μέρα ή κοπέλλα αυτή μου άνήγγειλε ότι θά έπαιρνε άντρα τόν αυτοκράτορα τής Γαλλίας. Έγώ τότε τής είπα νά με βάλη νά όρκιστώ πώς ποτέ, όταν θά γινόταν αυτοκράτειρα, δεν θά τής ζητούσα τό παραμικρό. Άφου συζητήσαμε άκομη ώρα γιά τό ζήτημα αυτό, μ' έβαλε και έκανα τόν όρκο πού τής ζήτησα, με μεγάλη έπιστημότητα. Ο όρκος ήταν ερητός: δεν θά τής ζητούσα έγω τίποτε, αλλά θά δεχόμουν ό,τι θά μου προέφερε μόνη της εκείνη.

Πέρασαν χρόνια από τότε και ή φίλη μου έγινε πραγματικά αυτοκράτειρα τών Γάλλων. Μι' α μέρα λοιπόν μ' έκάλεσε ό Ναπολέων ό Γ' και μου έλεγε ότι κατά παράκληση τής συζύγου του, έπιθυμούσε νά μου δώσει μια πολύ όραία θέσι, ή όποια όμως θά με άπασχολούσε πολύ. Το άπάντησα ότι μου άκούσε ή θέσις μου τού επιβεωρητού τών ιστορικών μνημείων. Τότε ή αυτοκράτειρα πού παρενυρίσκονταν στή συνομιλία, μου έλεγε ισπανικά:

— Ού σάς δώσουμε κάτι άλλο. Άν δεν τό δεχθήτε, είστε εχθρός μας...

Και ίδού, φίλε μου, πώς έγινε γεροισιαστής και πώς έχασα τήν παλιά μου αγαπητή έλευθερία.

Όταν, όστόσο, έγινε γεροισιαστής ό Μερμέ, πήρε πολύ στα σοβαρά τή νέα του άσχολία. Μολονότι δεν άγαπούσε νά τηροεή, μίλησε άκομη φορές στή Γερούσια, χτυπώντας πάντα τήν Κυβέρνηση.

Τήν πρώτη φορά μάλιστα δείλασε στήν αρχή. Γρήγορα όμως βρήκε τό θάρρος του, άσθανόμενος ότι ήταν άνώτερος στή μόρφωση και στό πνεύμα από τούς περισσότερους γεροισιαστές πού τόν άκούζαν.

Ποτέ δεν είχα άκούσει, γράφει μιλώντας γιά τόν πρώτο λόγο πού ξεφώνησε, τόσες άνοησίες. Τέλος, έφτασε και ή σειρά μου. Αισθανόμενος ένα τρομερό φόβο. Τόν νίκησα όμως με τή σκέψη ότι βρισκόμουν έντόπιον διακοσίον ήλιθίων και ότι αυτό δεν ήταν, βέβαια, λόγος γιά νά είμαι συγκινημένος».

Κατά τή διάρκεια τών συνεδριάσεων τής Γερούσιας ό Μερμέ, είτε έκανε γελοιογραφίες τών γεροισιαστών, είτε έγραφε σέ φίλους και γνωρίμους του γράμματα, στα όποια κορόιδευε τήν πολιτική και τούς πολιτικούς.

Πολύ περισσότερο από τούς συναδέλφους του γεροισιαστές, ό Μερμέ αγαπούσε τ' α... ξσα πού έφερε στο σπίτι του: μι' α κοκκοβία, μια σούρα, έναν πελαργό, μι' α χελώνα, γιά τήν όποια έλεγε ότι «είνε πολύ έξυπνη, πολύ μορφωμένη, καταλαβαίνει ότι πρόκειται γι' αυτήν όταν τή φωνάζω με τ' όνομά της και δίνει φιλι' α», και μι' α γάτα, «άριστοκρατική σάν μι' α μαρκησία τής έποχής τών Λουδοβίκων».

Ός γεροισιαστής ό Μερμέ, έλαβε μέρος σέ διεθνείς επιτροπές, προήδρευσε σέ διασκεψείς, σέ συνέδρια, γιά όλ' αυτά όμως είχε τή χειρόστη ιδέα:

«Τρακονόμαστε κάθε τόσο, έγραφε γιά μι' α δικαστή, δεν κάνουμε τίποτε τό καλό και συχνά είμαστε πολύ άδικοι. Πρόεδρός μας είναι ένας Γερμανός, ό όποιος μιλεί κάτι άγγλικά έντελώς άκατανόητα. Έχουμε επίσης 'Ιταλούς και Άγγλους πού δεν μιλούν γού γαλλικά.

Και σάν νά μην έφταναν όλοι αυτοί, προσετέθη τώρα τελευταία και κάποιος από πολύ μακρουνό τόπο πού δεν μιλεί καμιά γνωστή γλώσσα. Φαντάζεσαι λοιπόν τί ενδιαφέρουσες συζητήσεις κάνουμε».

ΑΝΕΜΟΝΕΣ

ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

— Έκείνος πού δίνει καλές συμβουλές και δεν τ' α εφαρμόζει ό ίδιος, μοιάζει με τυφλό πού κρατάει λαμπάδα γιά νά φωτίση τούς άλλους.

— Συνήθως ζητάμε συγγνώμη όταν πρόκειται νά ποδμε τήν άλήθεια, ενώ ποτέ δεν κάνουμε τό ίδιο όταν λέμε ψέμματα.

— Έάν δεν ύπηρχαν τ' α γηρατιά, ό θάνατος θά ήταν φοικωδής.

— Πολλοί μεταχειρίζονται τό πνεύμα τους γιά προσωπία τής μορφής των.

Ο Προσπέρους Μερμέ.